

Karališkės šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

Piliaikalnio šaltinis,
Karališkių I šaltinis

Koordinatės

LKS: 588994; 6134815

Adresas

Karališkių k.,
Alantos sen.,
Molėtų r. sav.

Aplinka

Šaltinis trykšta Karklos upelio dešiniajame krante, stačiame eroziniame šlaitelyje, Karališkių piliaikalnio papėdėje. Nuo upelio vagos pakilęs 6–8 m., upelio vingyje. Jis veržiasi iš po stambaus gluosnio šaknų. Šaltinio vandensparingą guolį išklojęs šlynas, giliau – moreninis priemolis (kraštinė morena), kurioje slypi smėlingi vandens lėšiai ir skeldės, įsotinti divalentės geležies. Šaltinis yra Vandos ir Alvydo Šeikių gražiai tvarkomos sodybos pakraštyje.

Dabartinė būklė, kaptazas

Virš šaltinio įrengtas lentinis 70 × 70 cm rentinys, mediniu dangčiu. Vandens stulpas rentinyje siekia apie 1 metrą. Į vandenį prikritę pūvančių lapų. Valant rentinio dugną pastebėta, kad po smėliu ir dumbliu šaltinio dugne slūgso šlynas. Vandenį sodybos šeimininkai naudoja avims girdyti. 2012 m. pabaigoje sodybos šeimininkai įrengė naują rentinį, šulinį išvalė.

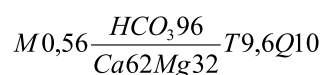
Vandens fizikinės savybės

Vanduo drumstas, be kvapo, turi būdingą geležiai skonį. Šaltas, temperatūra – 9,6 °C (2012-10-18), ištirpusio deguonies koncentracija – 0,25 mg/l, pH = 7,55, Eh = -105 mV. Redukcinė aplinka (rH = 12).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi daug mineralinių medžiagų, kietas, pasižymi karbonatiniu, lengvai pašalinamu kietumu. Jame nustatytas nedidelis kiekis nitratų (1,4 mg/l, leidžiama norma – 50 mg/l). Šaltinio vandenyje aptikta didelė nitrito jonų koncentracija (1,2 mg/l), ji beveik tris kartus viršija leidžiamą geriamajam vandeniui ribą. Esamą taršą patvirtina ir didelis kiekis organinės medžiagos vandenyje (permanganato skaičius – 6,00 mgO₂/l). Geležies koncentracija 1,6 mg/l, viršija ribinę geriamojo vandens vertę 8 kartus.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	558		
Sausoji liekana 180 °C	351		
Bendrasis kietumas		6,97	
Karbonatinis kietumas		6,79	
Nekarbonatinis kietumas		0,22	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	6	0,17	2,41
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	2	0,04	0,57
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	414	6,79	96,31
Nitritai, NO ₂ ⁻	1,20	0,03	0,43
Nitratai, NO ₃ ⁻	1,40	0,02	0,28
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	9	0,39	5,24
Kalis, K ⁺	3	0,08	1,08
Kalcis, Ca ²⁺	92	4,59	61,69
Magnis, Mg ²⁺	29	2,38	32,12
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,35		
Permanganato skaičius, mg O/l	6,00		
Bendroji geležis, mg/l	1,60		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	549		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Teka rytų kryptimi. 1994 metais atliekant archeologinius tyrimus nustatyta, kad laikui bėgant šaltinis šiek tiek keitė savo ištakos vietą, traukdamasis žemyn šlaitu. Pirmaisiais amžiais po Kr. jis sunkėsi apie 10 m į ŠR nuo dabartinės savo

vietos. Šaltinis pirmojoje XX a. pusėje dar buvo laikomas šventu. Saulei tekant jo vandeniu eidavo praustis ligoti žmonės, į šaltinį jie mesdavo smulkias monetas. „Būdava atvažiuoja, pasisemia, sakydava, kad prieš Saulę aidava – šaltinis bėgdava. Pripažinta kaip ir koki vaistai“, „Daugiausia plaudava akis“ (Vaitkevičius, 2006).

Piliakalnyje ir jo papėdės gyvenvietėje žmonių gyventa nuo pirmųjų amžių po Kr. iki II tūkstantmečio pradžios.

Tipas

Krintantis, kontaktinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Mažo vandeningumo, nereikšmingas šaltinis (debitas 0,1–1,0 l/s)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij,
K. Kadūnas, J. Satkūnas, 2012